

Vayakhel – Les offrandes des chefs de tribu

Source : Likouté Si'hot volume 16, première Si'ha sur Vayakhel

<p>Les chefs de tribu apportèrent, en dernier, leur contribution au Tabernacle</p>	<p>1</p>
<p>ויקהל לה, כג: וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים - הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחשת הביאו את תרומת ה'... והנשאם הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן.</p> <p>Vayakhel 35, 23 : Tout homme possédant des étoffes d'azur, de pourpre, d'écarlate, de fin lin, de poil de chèvre, de peaux de bélier teintes en rouge, de peaux de <i>Ta'hach</i> – les apporta. Quiconque put prélever une offrande d'argent ou de cuivre – apporta l'offrande du Seigneur... Et les chefs de tribu apportèrent les pierres de <i>Choham</i> et les pierres à enchâsser, pour l'éphod et pour le pectoral.</p> <p>רש"י: והנשאם הביאו. אמר רבי נתן: מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה? אלא כך אמרו נשיאים: יתנדבו צבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרין - אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו צבור את הכל.. אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות? הביאו את אבני השם וגו'; לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה. ולפי שנתעצלו מתחלה - נחסרה אות משמם והנשאם כתיב.</p> <p>Rachi : Et les chefs de tribu apportèrent. Rabbi Nathan dit : Pourquoi les chefs de tribu furent-ils les premiers à apporter leurs offrandes pour l'inauguration de l'autel, alors que pour l'édification du sanctuaire, ils ne le furent pas ? En effet, ils s'étaient dit : « Que le public offre ce qu'il offrira, et ce qui manquera – nous compléterons ! » Or, le public ayant apporté tout ce qui était nécessaire, les chefs se demandèrent : « que devons-nous faire ? » Ils apportèrent donc les pierres de <i>Choham</i> etc. Voilà pourquoi, lors de l'inauguration de l'autel, ils furent les premiers à apporter leurs dons. Toutefois, comme ils avaient manqué de zèle la première fois, la lettre « <i>Youd</i> » fut retirée de leur titre (« נשאם » au lieu de « נשיאם »).</p>	<p>Les chefs de tribu d'Israël contribuèrent en dernier : une paresse qui leur fut reprochée.</p>
<p>Ce commentaire de Rachi soulève plusieurs questions, selon le sens littéral</p>	<p>2</p>
<p>לקוטי שיחות: (א) השאלה לא היתה צריכה להיות מדוע בחנכת המזבח הם התנדבו "בתחלה", אלא מדוע כאן הם לא התנדבו "בתחלה". (ב) כיצד יתכן לומר שהתורה מזכירה נדבות הנשיאים בנפרד, כדי להודיע על עצלותם, הרי אפלו "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב" (גמרא בבא בתרא כג, א). (ג) יש כאן סתירה מניה וביה: אם הצבור השלימו הכל, כיצד חסרו האבנים לאפוד ולחשן וכו'? אם כן, יוצא שהנשיאים הביאו דברים עקריים רבים.</p> <p>Likouté Si'hot : (A) La question ne devrait pas être pourquoi les chefs furent-ils les premiers à offrir pour l'inauguration, mais plutôt pourquoi ne contribuèrent-ils pas, <u>ici</u>, en premier ! (B) Comment peut-on dire que la Torah fait allusion à la paresse des chefs, alors que « même un animal impur, le Texte ne le dénigre pas ! » (Guemara Baba Bathra 123a). (C) Il y a ici une contradiction : Si le public apporta <u>tout</u> ce qui était nécessaire, comment est-il possible qu'il manquait les pierres précieuses ? Les chefs apportèrent donc plusieurs éléments <u>essentiels</u> !</p>	<p>Questions sur le commentaire de Rachi.</p>
<p>Développement : Le « chef » doit-il contribuer en premier ou en dernier ?</p>	<p>3</p>
<p>לקוטי שיחות: כונת רש"י היא להסביר שהתנהגותם של הנשיאים בהביאם את נדבתם לבסוף היא ההתנהגות הנכונה. ואדרבה: השאלה היא מדוע בחנכת המזבח הם בכל זאת הביאו בתחלה. דהנה תפקידו של נשיא הוא בראש ובראשונה להשתדל שיהודים יקימו את המוטל עליהם, ורק לאחר מכן עליו לחשב על עצמו ועל עניניו.</p> <p>Likouté Si'hot : Rachi explique qu'en contribuant ici en dernier, les chefs eurent une conduite <u>souhaitable</u> ; la question est plutôt pourquoi, à l'inauguration, ils offrirent en premier. En effet, le rôle d'un chef est, tout d'abord, de s'efforcer que les Juifs fassent ce qui leur incombe, et ensuite seulement, de penser à ses propres besoins.</p>	<p>Un chef se doit de s'occuper de son peuple avant de penser à soi-même.</p>
<p>Les chefs suivirent l'exemple de Moché : priorité à la communauté !</p>	<p>4</p>
<p>רש"י יתרו יט, יד: [ויירד משה] מן ההר אל העם. מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם.</p> <p>Rachi sur Yitro 19, 14 : [Moché descendit] de la montagne vers le peuple. Cela nous apprend que Moché ne vaquait pas à ses affaires, mais qu'il se rendait « de la montagne vers le peuple ».</p> <p>לקוטי שיחות: בהיותו נשיא ישראל - משה מוסר תחלה לישראל את שליחותו של הקב"ה והוא דואג לכך שהם יקימוה, ורק לאחר מכן הוא חושב על "עסקיו" הרוחניים בינו ובין הקב"ה. וכך בענייננו: תפקידם הראשון של הנשיאים היה לדאוג לכך שיהודים יתנדבו ככל יכלתם. ולכן אמרו "ומה שמחסרין - אנו משלימין אותו".</p> <p>Likouté Si'hot : En tant que « chef d'Israël », Moché transmet d'abord la mission divine au peuple d'Israël, et s'assure qu'ils la réalisent. Ensuite seulement, il pense à ses propres « occupations » spirituelles. Il en est de même pour les chefs de tribu : leur premier rôle était de s'assurer que les Juifs donnent au maximum de leurs capacités. Voilà pourquoi ils affirmèrent : « ce qu'ils <u>manqueront</u> [d'offrir] – nous compléterons ! ».</p>	<p>Les chefs de tribu suivirent l'exemple de Moché : priorité aux intérêts communautaires.</p>

<p>Et pourtant, les chefs finirent par comprendre leur « paresse »...</p>	<p>5</p>
<p>לקוטי שיחות: כאשר ראו הנשיאים שבני ישראל נתנו כל כך הרבה כסף וזהב וכו' עד שהיה מספיק להשיג גם הדברים שלא היו ברשותם; ואם כן נדבת הנשיאים, שהביאו בפועל את אבני השהם וכו' כבר לא הייתה הכרחית כל כך - יוצא, שאין להם חלק שנה עם כל ישראל בנדבת המשכן ההכרחית; ומכך הבינו שהתנהגותם הייתה מערבת בעצלות.</p> <p>Likuté Si'hot : Lorsque les chefs s'aperçurent que « <i>le public avait tout apporté</i> » (y compris de l'argent pour acheter ce qui manquait), que leur contribution (en <u>apportant</u> les pierres précieuses) n'était plus indispensable (puisque l'on disposait déjà des fonds), ils comprirent qu'ils n'avaient donc pas de « part <u>égale</u> » avec tout le peuple dans la contribution obligatoire du Tabernacle, et qu'une <i>paresse</i> s'était certainement mêlée à leur conduite.</p>	<p>Les chefs réalisèrent leur erreur lorsqu'ils virent que leur don n'était plus indispensable.</p>
<p>Pour le Tabernacle, les chefs devaient, exceptionnellement, agir en premier !</p>	<p>6</p>
<p>לקוטי שיחות: באמצעות נדבת המשכן השג הענין הכללי של כל ישראל "ושכנתי בתוכם", ההוכחה ש"נתפפר לנו עוון העגל". ולפיכך נדרש פאן - בנוסף לכך שכל יהודי יטל חלק בנדבת המשכן - שהמשכן יוקם מהר ככל האפשר. ולכן לא התאימה התנהגותם של הנשיאים בהמתנים זמן רב, עד שהצבור יתנדב. ולפיכך, בחנפת המזבח - שגם זהו ענין כללי וחשובה הזריזות בחנפת המזבח עבור כל ישראל - התנדבו הנשיאים בתחלה.</p> <p>Likuté Si'hot : L'objectif de cette contribution était de rendre possible un sujet qui concernait tout le peuple juif : la « résidence de D.ieu parmi eux », qui prouvera que la faute du « Veau d'Or » leur a été pardonnée. C'est pourquoi, en plus du fait que chaque Juif devait contribuer à ce Tabernacle, celui-ci devait être érigé <u>le plus rapidement possible</u> ! La décision des chefs d'attendre (longtemps), jusqu'à ce que le public contribue, était donc inappropriée. C'est pourquoi, lors de l'inauguration de ce même Tabernacle, les chefs contribuèrent en premier !</p>	<p>L'exception du Tabernacle : La rapidité de l'échéance primait sur l'exemple à montrer.</p>
<p>Annexe : L'allusion que Rachi fait en citant l'auteur : « Rabbi Nathan »</p>	<p>7</p>
<p>גמרא קידושין טו, א - שעבודא דרבי נתן: [ראובן] הנושה בחברו [שמעון] מנה, וחברו [שמעון] חייב גם הוא מנה] בחברו [לוין] - מוציאי מנה (ראובן) ונותנין לזה (ללוי) - כאלו ששמעון לא היה מערב בכך מלכתחלה).</p> <p>Guemara Kidouchine 15a - « L'asservissement de Rabbi Nathan » : Si Reouven a une dette envers Chimon, et que Chimon a aussi une dette envers Lévi - on retire directement la somme de Reouven pour la donner à Lévi (sans passer du tout par l'intermédiaire de Chimon, comme s'il n'avait <u>jamais été mêlé à cela</u> !).</p> <p>לקוטי שיחות: וכך בעניננו: למרות שהקשר של היהודים אל ההתנדבות למלאכת המשכן נעשה באמצעות השפעתם של הנשיאים (ואשר לכן הם החשיבו זאת כהשתתפותם האישית במלאכת המשכן), כאשר ישראל נדבו - נוצר קשר ישיר בינם לבין הקב"ה (ועד שהם הביאו הכל בשלמות), כאלו לא היה לנשיאים חלק בכך.</p> <p>Likuté Si'hot : Il en est de même pour notre sujet : bien que la relation entre les Juifs et la contribution du Tabernacle ait été <u>réalisée</u> par l'influence des chefs (au point que ceux-ci considérèrent cela comme leur propre participation) ; néanmoins, lorsque les Juifs contribuèrent - ils formèrent un « lien direct » avec D.ieu (au point d'offrir la totalité de la collecte, dans la <u>perfection</u>), comme si les chefs n'étaient plus mêlés à tout cela...</p>	<p>Rabbi Nathan : L'invitation que les chefs firent au peuple, afin de donner, n'est pas considérée comme une contribution personnelle.</p>
<p>Approfondissement : Le « <i>Youd</i> » retiré, indique la cause de leur « paresse »</p>	<p>8</p>
<p>לקוטי שיחות: אות יו"ד מורה על התבטלות עצמית. כיון שחסרה אצלם ההתבטלות המחלטת, והיה מרגש בהם שהם נשיאים, לכן הם חשבו שנדבת המשכן של ישראל באה באמצעותם ומשום כך הם ישלימו מה שחסר. והרגשת הנשיאות אצלם גרמה לכך "שנתעצלו" - עד כדי כך שהמשכן יכל היה להבנות ללא נדבתם.</p> <p>Likuté Si'hot : La lettre « <i>Youd</i> » indique la soumission. Les chefs n'étaient pas <u>totalelement</u> soumis ; on sentait qu'ils étaient des « <u>chefs</u> de tribu ». C'est pourquoi, ils pensaient que la contribution du Tabernacle était à leur mérite, et qu'ils complèteront ce qui manquera... Ce <u>sentiment</u> de suprématie produisit en eux une paresse, au point que leur contribution n'était pas égale à celle du peuple : on pouvait construire le Tabernacle sans leur don.</p>	<p>Le retrait du « <i>Youd</i> » de leur titre, indique un manque de soumission.</p>
<p>Enseignement : La clé de la réussite de toute « direction » : la soumission !</p>	<p>9</p>
<p>לקוטי שיחות: אצל כל יהודי קיים ענין ה"נשיאים" - הנשיאות על הגוף שלו, ובאפן רחב יותר - חובתו של כל יהודי להיות משפיע ונשיא בסביבתו. וכדי שיהיה כדבעי, צריך שיהיה בו היו"ד - התבטלות מחלטת. אל לו להרגיש שהוא בכוחות עצמו משפיע ו"נשיא", ושכל הקשר של הזולת עם הקב"ה נעשה רק הודות לו. ועל ידי זה זוכה האדם ואינו חושב בטעות שהוא יוצא ידי חובתו בהשפעתו על הזולת, אלא הוא גם מוסיף בעבודתו - בשקידה בלמוד התורה ובקיום המצוות בהדור - ביותר שאת ויתר עז! ועל ידי כך מביאים את משיח צדקנו.</p> <p>Likuté Si'hot : La notion de « dirigeant » existe chez chaque Juif : chacun doit « diriger » son corps et, plus généralement, exercer une influence sur son entourage, en être le « chef ». Pour réussir cela, le « <i>Youd</i> », la soumission absolue doit être ressentie chez l'homme : ne pas <u>ressentir</u>, que, par ses propres forces, on est le « chef », celui qui exerce son influence sur les autres, que la liaison de son entourage avec D.ieu dépend uniquement de soi. Avec cela, on a le mérite de ne pas commettre l'erreur de penser que l'on s'acquitte de sa propre obligation en conduisant les autres à agir. On intensifie alors son propre service de D.ieu, en étudiant la Torah avec ardeur et pratiquant les Mitsvot de la meilleure façon ! Ainsi, on amènera Machia'h !</p>	<p>Enseignement : Pour réussir à « diriger » son propre corps, et influencer les autres : il faut faire preuve d'humilité !</p>